

Skolēna šifrs:

Olimpiāde vēsturē 12.klasei: 3.posms

2016.gada 23.februārī

„Reliģija un politika Latvijā no 16.gs. līdz mūsdienām”

1.uzdevums

Izskaidrojiet vēstures terminus, minot arī piemērus no Latvijas vēstures vai norādot terminos ietverto procesu saikni ar Latviju! (8 punkti)

	<i>Skaidrojums</i>	<i>Saistība ar Latvijas vēsturi</i>
Raganu prāvas		
Konfesija		
Reformācija		
Baznīcu demonstrācijas		

2.uzdevums

Izlasiet fragmentu no Andrieva Niedras grāmatas „Tautas nodevēja atmiņas” un atbildiet uz jautājumiem! (15 punkti)

„Sevišķu vērību lielnieki pievērsa aģitācijai. Mītiņus rīkoja visur, kur tik bija plašākas telpas: biedrību namos, laukumos, bet vismīļāk baznīcās. Runātāju viņiem gan nebija sevišķi daudz; tie paši vārdi atkārtojās visās mītiņu programmās. Arī sevišķi labu runātāju nedzirdēja slavējam [...]. Par pašu Stučku, kurš arī uzstājās kā mītiņu runātājs, ļaudis pārnākuši domīgi grozīja galvu. Sāka izplatīties valodas, ka viņš kādas vecas kaites dēļ sākot jukt prātā, nevarot vairs uzturēt domu pavedienu un dažkārt izsakt gluži bērnišķīgas lietas. Turpretim no ievadrakstiem, ko Stučka rakstīja lielnieku galvenajā orgānā „Cīņa”, šādas neskaidrības domās vēl nevarēja vērot”.

1. Kas ir Andrievs Niedra? (3 punkti)

---

2. Kāda ir Andrieva Niedras nozīme Latvijas vēsturē? 1-2 teikumus aprakstīt 1-2 nozīmīgas epizodes! (2 punkti)

---

3. Kāpēc Andrievs Niedra savu grāmatu nosaucis „Tautas nodevēja atmiņas”? (1 punkts)

---

4. Iespējami precīzi (ar gada precizitāti) datējiet avotā aprakstīto laiku! (1 punkts)

---

5. Kāpēc lielnieki mītiņus vislabprātāk rīkoja baznīcās? (2 punkti)

---

6. Kāds ir Stučkas pilns vārds un kāds aprakstītajā laikā bija viņa amats? (2 punkti)

---

7. Kas bija „Cīņa”? (1 punkts)

---

8. Kāda latviešu daļa aprakstītajā laikā visaktīvāk atbalstīja lielniekus, kāpēc? (3 punkti)

3.uzdevums

Izlasiet tekstus un atbildiet uz jautājumiem! (10 punkti)

Nr.1.

“Mūsdienu atziņa nu ir tāda, ka visi tautas sacerējumi jeb garamantas izriet no šās senās dievestības vai stāv ar to ciešos sakaros. Visai bieži paši šie sacerējumi ir dievestības pieminekļi, no kuriem izlobāma vienīgi īstā patiesība, kas bijusi kādas tautas dievticība priekškristīgos laikos. [...] Labāk nekā kura cita tauta mēs esam

saglabājuši tos tautas sacerējumus, kurus varam dēvēt par savas dievestības pieminekļiem. Mūsu dainas satur desmitiem tūkstošu dziesmu par Dievu, dievībām, dievestību. Nav nemaz domājams, ka šajā pārbagātajā materiālā iztrūktu kaut kas, kas mūsu dievestībai bijis kaut cik nozīmīgs, jo nav tādas dzīves puses, par kuru dainas nerunātu. [...] Izrādās, ka vecākās indoeiropiešu senrelīģijas sastāvdaļas uzglabājušās dainu reliģijā gandrīz savā pirmatnējā veidā pa to laiku, kamēr pārējās indoeiropiešu, turpmāk vienkārši – āriešu tautās tās ar laiku satumsušas, deformējušās un zaudējušās jēgu. [...] Tātad mēs, latvieši, varam saukt par savu to dievestību, kuras visvēlākās liecības saglabājušās latvju dainās. Šī dainu reliģija visus kristīgos laikus palikusi kristietības neietekmēta, atskaitot tikai dažus kristīgās ticības vārdus, kas ienākuši valodā un līdz ar to iekļuvuši arī dainās. [...] Gandrīz tūkstoš gadu ir pagājuši kopš tā laika, kad, pirmie misionāri meklēja takas uz baltu ciemiem. [...] Redzams, ka kristietības vietā pacēlušās atkal viena pēc otras satriektās āriskās reliģijas un viņu starpā mūsu dievestība kā visāriskākā, skaistākā un gudrākā.”

Brastiņš E. Mūsu dievestības tūkstošgadīgā apkarošana. Rīga: Labietis, 1936. 9.-10., 89.lpp.

1. Kas bija Ernests Brastiņš? (1 punkts)

---

2. Kā sauc viņa izveidoto latviešu “dainu reliģiju”? (2 punkti)

---

3. Ar kādu politisko ideoloģiju tā ir saistīta? (2 punkti)

Nr.2.

“Dievturu draudze cenšas restaurēt senlatviešu pagānisko reliģiju un ieteic to visiem latviešiem kā sevišķi nacionālu, tāpēc, ka tā cēlusies pašu latviešu tautā. Kristīgo ticību, kas pie mums nākusi no svešuma, dievturi atmet kā nenacionālu. [...] Dievturi nav izraudzījušies sev par kanonisku ne kādu noteiktu laikmetu, ne kādu noteiktu ticības mācības un kulta formu, kas būtu tāpēc zinātniski jārestaurē, bet jauc un šķiro, ko atrod pagātnē, pēc savas patikas, nebīdamies no anahronismiem. [...] Pie tam viņas sastāvā vēl saskatāmas divas grupas: vieni, kas viņā meklē tīro reliģisko tieksmju apmierināšanu, un otrie, kas dievturu draudzē meklē vairāk par reliģiju kaut ko citu — visvairāk mākslu un patriotismu. Pēdējā grupa pārsvarā par pirmo. [...] Dievturu draudzi nevar identificēt ar latviešu tautu, nevar atzīt, ka latviešu tauta ir sarukusi līdz pāris simtiem cilvēku, kas aiz dažādiem iemesliem pulcējas dievturu draudzēs. Tas iebildums pret kristīgo ticību, ka tā nav cēlusies Latvijā un tāpēc

jāuzskata par latviešiem nenacionālu, neiztur kritiku. Latviešu kultūrā visās nozarēs ir daudz tāda, kas pēc sava satura ir internacionāls. Tauta to ir pieņēmusi un pielāgojusi savām vajadzībām, to īpatnēji pārstrādājot. Šis pēdējais apstāklis piešķir šīm parādībām īpatnēji latvisku nokrāsu. [...]Ja vēlas, pārmetumu internacionālismā var vērst arī pret pašu dievturību. Tās idejas, ko dievturības sludinātāji ieliek no sevis latviešu ticējumos, tos paskaidrodami un padziļinādami, lielā mērā ir arī aizgūtas, jo mūsu garīgā dzīve savā idejiskā saturā ir kļuvusi neglābjami internacionāla; dievturi veltīgi domā savās idejās izvairīties no šāda internacionālisma.”

Bērziņš J. Tautības būtība un vērtība. *Burtnieks*. 1934. Nr.11. 821.-823.lpp.

4. Uzrakstiet, kā Jūs vērtējat vēsturnieka Jāņa Bērziņa secinājumus par dievturību! Vai viņa argumenti ir pārliecinoši? (5 punkti)

4.uzdevums

Raksturojiet tālāk minēto vēsturisko personību lomu un nozīmi Latvijas vēsturē!
(7 punkti)

Kristofors Fīrekers	
Boļeslavs Sloskāns	
Dāvids (Dāvis) Balodis	

Silvestrs Tegetmeijers	
Ernests Gliks	
Juris Rubenis	
Pēteris Šmits	

5.uzdevums

Izlasiet citātu no vēsturnieka H.Stroda grāmatas “Latvijas katoļu baznīcas vēsture. 1075.-1995.” un atbildiet uz jautājumiem! (5 punkti)

“Latgales katoļu stāvoklis pasliktinājās pēc poļu 1831.gada sacelšanās, kurā arī daļa Latgales iedzīvotāju aktīvi piedalījās. 1832.gada 8.oktobrī pasludināts rīkojums: garīdzniekiem bez dekāna un valdības iestāžu ziņas aizliegts izbraukt no sava apriņķa. 1833.gada 1.decembrī valdība noteica, ka garīdznieki no kanceles drīkst teikt tikai iepriekš uzrakstītus un cenzoru pārbaudītus sprediķus.”

1. Kāpēc bija novērojama naidīga attieksme no Krievijas valdības puses pret katoļiem pēc 1831.gada sacelšanās? (1 punkts)

---

2. Kādi ierobežojumi tika ieviesti? (2 punkti)

---

3. Kāpēc tika pieprasīts sprediķus pirms sludināšanas uzrakstīt, kāda tam varēja būt ietekme uz dievkalpojumu? (2 punkti)

6.uzdevums

Izlasiet avotu fragmentus, salīdziniet tajos paustos viedokļus un atbildiet uz jautājumiem! (15 punkti)

Nr.1.

“1892.gadā par Ikšķiles mācītāju atnāk Rubenes mācītāja dēls Kārlis Ksavjers Marnics. Bijis jau mācītājs Cesvainē, Katlakalnā, tad Lazdonā, no kurienes nesaskaņu dēļ spiests aiziet. Viņa izturēšanās, salīdzinot ar iepriekšējiem, krasi atšķirīga – viņš novelk stingru robežu starp savu kārtu un amatu un dvēselēm, kuru glābšana tam uzticēta. Tautas atmiņa raksturo viņu īsi: bargs, ass. [...] Grāmatās, kur var atrast Marnica biogrāfiju, lasāms neko neizsakošs ieraksts: “1905.-1906.gada revolūcijā palika savā vietā...” Patiesībā aktīvi darbojās pret revolūciju. Mācītājmuiža kļūst par soda ekspedīcijas centru. Ne Ikšķiles muiža, ne aristokrātija, bet tieši mācītājs Marnics bija šo notikumu krustpunktā. Uz visām pusēm plūda viņa žēlabas, sūdzības, ziņojumi par iespējamiem revolucionāriem. Viņa liecības tiesā pierādīja, cik dziļi viņš ienīda šo vīzaino, nepateicīgo tautu. [...]

1915.gadā kāda pārkāpuma dēļ Marnics tiesāts, izsūtīts uz Turkestānu, atgriezies 1917.gadā. Taču senākās pretrunas draudzes gana un viņa ganāmpulka starpā nav nogludinājis laiks. Nav aizmirsts 1905.-1905.gads, nācis klāt vēl kas cits, un 1919.gada 12.janvārī viņu aizved sev līdzī revolucionāri noskaņotie ikšķilieši – no šī mirkļa par viņu nekas nav zināms (it kā 1919.gada 31.janvārī pēc tiesas sprieduma nošauts). Marnica dēls vēlāk, pēc Otrā pasaules kara Anglijā raksta sava tēva attaisnošanai atmiņas, tomēr mācītāja ziņojumi arhīva papīros liecina, ka ne viss tā bijis”.

Vaida Villeruša. *Gājums*. Rīga, 1992. 88.-100.lpp.

Nr.2.

“Mans tēvs, Ikšķiles mācītājs Marnics, bija pārcēlies uz Ikšķili 1892.g. no Lazdonas. [...] Tā pienāca 1905.gads. [...] Kādu vakaru uz Ikšķili atklīda bauma, ka nupat

gaidāms “melnās sotņas” uzbrukums no Pārdaugavas puses [...] Melnā sotņa tais nemierīgos gados bija īsts tautas biedēklis. Neviens to nebija redzējis, bet toties jo vairāk ļaudis zināja stāstīt par tās šausmu darbiem. [...] Laikam gan šādas šausmu vēstis vienkārši palaida tautā tās aprindas, kas bija ieinteresētas sasprindzinājuma uzturēšanā un nemieru kurināšanā, jo Piektā gada notikumos bez tautas taisnīgo prasību aizstāvjiem darbojās arī daudz tumšu un pat kriminālu elementu. [...] Notika vētrainas sapulces, kurās no pilsētām atklīduši sveši aģitatori nekautrīgi centās uzkūdit lauku ļaužu masas, notika gājieni ar sarkaniem karogiem, muižu dedzināšana un asiņainas sadursmes ar nelielām karaspēka daļām. Notika slepkavības. [...] Ikšķilē līdz tādiem varas darbiem lieta nenonāca. [...]

Prāvests Marnics pēc krievu revolūcijas 1917.g. bija atgriezies no Iekškrievijas izsūtījuma, kājām pārnācis cauri frontēm uz Rīgu un par jaunu uzsācis savu draudžu garīgo aprūpi. Bet vēl Latvijai nebija lemta mierīgas dzīves atjaunošana. [...] Vājajiem Latvijas valsts aizstāvju spēkiem Rīga bija jāatstāj sarkanajiem, un tur tad sākās Stučkas asiņainā valdīšana. Jau 12.janvārī Marnicu apcietināja un apvainoja kontrrevolucionārā darbībā. [...] nāca klāt vēl dažu draudzes locekļu naidis kopš 1905.g., un tribunāls piesprieda nāves sodu, kas tika izpildīts 1919.g., naktī no 30. uz 31.janvāri. [...] Ļaudis runāja, ka prāvesta slepkavu vidū esot bijis viņa paša kristītais un iesvētītais Stūrīšu Janka. Prāvesta kapa vieta nav atrasta.”

Harijs Marnics. Mūsu baltā Daugava. Ņujorka, 1966. 11., 13.-14., 22.-23.lpp.

Nr.3.

“Baznīcu nemieri bija 1905. gada kustības raksturīga iezīme. Šīs parādības cēloņi meklējami mums visiem zināmos vēsturiskos apstākļos, kas stāv sakarā ar baznīcas pārvaldes iekārtas ciešo atkarību no muižniecības un pašu draudžu atstumtību no šīs pārvaldīšanas. [...] Visi mācītāji, var teikt, bija vienis prātis tikai vienā ziņā un proti tanī, ka viņi bija patvarību pretinieki, bet ar to nav teikts, ka viņi visi būtu bijuši tautas tiesību pretinieku pusē. Ievērojama daļa latviešu tautā redzamāko mācītāju ieņēma noteiktu stāvokli reformām par labu un tādā garā uzstājās gan presē, gan mācītāju sinodēs, neskatoties uz savu ciešo atkarību no patrona, draudžu priekšniecības un muižniecības vispār. Tas notika nevien tai laikā, kad revolūcijas vilnis gāja visaugstāk, bet arī tad, kad jau bija iestājies lūzums, t. i. kad jau darbojās soda ekspedīcijas. Lielais vairums mācītāju, sevišķi vācu tautības, zināms, bija reformu un līdz ar to katras kustības pretinieku pusē. Uz šo parādību jāskatās kā uz vēsturiski izskaidrojamu, protams — ne attaisnojamu no mūsu tautas un zemes interešu viedokļa. Vēsture pa tam pagriezusies citādi, nekā domāja līdz tam varenā muižniecība un no viņas atkarīgā baznīca resp. mācītāji. Par ko vēsture ir spriedusi tiesu, tas mums vairs nav jātiesā. [...]

Ka muižniecības atkarībā esošie mācītāji nevarēja būt jaunu laiku sludinātāji un nevarēja par tādiem sajūsmināties, ir pats par sevi saprotams. Ja tomēr šajos ziņojumos kas pārsteidz, tad vienīgi tas, ka šiem mācītājiem tik svešas ir bijušas zemes patiesās vajadzības un tās tautas liktenis, par kuras garīgiem apkopējiem viņi ir bijuši ielikti, ka viņi, liekas, pat uz domām nenāca, ka kustībai varētu taču būt arī kādi

sociāli iemesli, zemē valdošā netaisnība, tiesiskā nevienlīdzība. Raudzīdamies uz lietu stāvokli pilnīgi no muižniecības viedokļa, mācītāji līdz ar viņiem arī pārdzīvoja lielo vilšanos, kādu atnesa vēsturiskās pārvērtības. [...]

Lai arī vairums mācītāju kā nenostātos vecās kārtības aizstāvētāju pusē, lai arī kā dažs labs nejūsmotu par soda ekspedīciju rīcību, pa starpām tomēr pazib šaubas par šo soda ekspedīciju lietderību; izlaužas ārā pat nemiers par viņu varmācību un viņu nosodīšana.”

Oto Nonācs. *Mācītāju ziņojumi par 1905.gada revolūciju*. Rīga, 1930. 3., 9., 11.lpp.

1. Kā šo tekstu autori raksturo mācītāju lomu 1905.gada notikumos? (5 punkti)

---

2. Salīdziniet Villerušas un Marnica stāstījumu par notikumiem Ikšķilē! Kādas ir abu versiju atšķirības? Kā jūs raksturotu šo atšķirību izcelsmi? (10 punkti)

7.uzdevums

Atbildiet uz sekojošiem reliģijas vēstures jautājumiem! (6 punkti)

1. Pirms Reformācijas Rīgā esošās baznīcas atradās Rīgas arhibīskapa un augstākstāvošā Romas pāvesta pakļautībā. Kas pārvaldīja Rīgas baznīcas pēc Reformācijas? (1 punkts)

---

2. Kāda nozīme bija 1554.gada Valmieras landtāgam Livonijas Reformācijas norisē? (1 punkts)

---

3. 17.gadsimta otrajā pusē darbā uz Vidzemi no Vācijas tika uzaicināts Ernests Gliks. Kādus uzdevumus viņam bija devusi Vidzemes luteriskā baznīca un Zviedrijas karalis? (2 punkti)

---

4. Kad un kurā Latvijas daļā vispirms ienāca baptistu sludinātāji? (2 punkti)

8.uzdevums

Izlasiet vēsturnieku H. Stroda un E. Oberlendera rakstu fragmentus un atbildiet uz jautājumiem! (20 punkti)

Nr.1.

“Būtu nepareizi seno paražu saglabāšanos 17.gs. uzskatīt tikai par latviešiem specifisku īpatnību. Par spīti vajāšanām tās, sevišķi mirušo piemiņas kultu, atrodam vai visās Eiropas zemēs. Taču tikpat nepareizi būtu latviešu tradīcijas pielīdzināt to tautu paražām, kuru muižnieki un mācītāji bija pašas tautas pārstāvji. Sociālās un nacionālās atšķirības starp virsslāni – muižniekiem un mācītājiem, no vienas puses, un zemniekiem, no otras, veicināja latviešu seno tautas tradīciju un dzīvesveida saglabāšanu, kas bija apspiestās tautas ideoloģiskās cīņas ierocis pret iekarotājiem un apspiedējiem. [...] vispirms jāatzīmē šo tradīciju ciešā saistība ar zemnieku dzīvi un darbu, kas piešķir tām nepieciešamības raksturu. Tradīcijām visumā ir demokrātisks raksturs, tāpēc tajās aktīvi piedalījās visi zemnieki. Tradīciju forma bija nacionāla un tautai saprotama. Tās bija saistītas ar piemērotām tautas dziesmām, tradicionālām izdarībām, tautas iecienītiem ēdieniem un dzērieniem. [...] Latviešu tautas paražu un tradīciju pētījumi ļauj secināt, ka 17.gs. bija izveidojusies un pastāvēja latviešu tautība savās etnogrāfiskajās robežās ar īpatnu valodu, kultūru un tradīcijām. Lai šo tautu būtu iespējams ideoloģiski labāk ietekmēt, vietējie muižnieki un mācītāji jau 17.gs. sāka interesēties par tās kultūru un tradīcijām, organizēt skolas, izdot tās valodā literatūru, pierakstīt latviešu tautas dziesmas, mācīties latviešu valodu. Daudz latviešu zemnieku 17.gs. beigās atteicās ievērot kristīgās tradīcijas un cīņā pret baznīcas un valsts spaidiem palika uzvarētāji. Taču ar dažādām represijām un sodiem, vizitācijām un garīgās literatūras palīdzību gadsimta beigās baznīcas tradīcijas un kristīgais dzīves veids latviešu zemnieku vidū visumā bija iesakņojies spēcīgāk nekā šī gadsimta sākumā. [...] Daļēji tas notika, pagānisko tradīciju elementus iekļaujot baznīcas ceremoniālā, daļēji – baznīcas tradīciju elementiem arvien tālāk iespiežoties tautas tradīcijās.”

Nr.2.

“Ir pamats pieņemt, ka latvieši pret vācu virsslāņa kultūru, mentalitāti un institūcijām, kas viņiem bija pazīstamas, – hercoga administrāciju, muižām un izteikti vāciskajām 16., 17. un 18.gs. Kurzemes mazpilsētām, – izturējās ar vismaz tikpat lielu neuzticību, ar kādu vācu mazākums izturējās pret latviešiem. Pārāk neiedziļinoties, šajā sakarībā vispirms jāpatur prātā vāciešu īstenotā latviešu pakļaušana, kas tolaik jau bija ilgusi vairāk nekā 300 gadu un kas ietekmēja latviešu nostāju.

Pirmkārt, būtiski palielinājās latviešu zemnieku atkarība no vācu muižniekiem, kas izskaidrojama ar pakāpenisko klaušu saimniecības nostiprināšanos un līdz ar to zemnieku piesaistīšanu zemei līdz pat pilnīgai dzimtbūšanas ieviešanai. [...] Otrkārt, jāmin reformācijas ieviešana Kurzemes hercogistē [...] Tā ne tikai izveidojās stingra baznīcas varas struktūra, kas atradās gandrīz vienīgi vācu garīdznieku rokās, bet arī tika uzsākta konsekventa atšķirīgo priekšstatu un paražu vajāšana – tās tika pasludinātas par pagāniskām un apkaunojošām. [...]

Pēc latviešu zemnieku izturēšanās vien, piemēram, protests, spītība vai pat bēgšana, vēl nevar secināt, ka viņiem būtu bijusi īpaša nepatika pret vācu valdīšanu un vācu muižniekiem. [...] Arī jau iepriekš pieminētā latviešu sliekšme izvairīties no baznīcas ietekmes un neievērot tās priekšrakstus, to vietā kultivējot paražas, ko tālaika baznīcas virsvadība kvalificēja kā pagānismu, ir visai nosacīts arguments. Pētījumi jau sen ir pierādījuši, ka atsvešināta izturēšanās pret sava laika baznīcu pievēršanās maģijai, burvestībām utt. tieši 17.gs. bijusi izplatīta daudzu Eiropas tautu vidū. Var jautāt, vai latviešu tautu bija skāris kāds no agro jauno laiku Eiropai raksturīgajiem strāvājumiem, vai arī mums ir darīšana ar latviešu tradīciju, kas nākusi no pagātnes. Balstoties uz baznīcas avotiem, īpaši uz draudžu mācītāju vizitācijas protokoliem, uz šo jautājumu nešaubīgi jāatbild, ka runa ir par latviešu izturēšanos, kas bija balstīta uz senām tradīcijām. Par to mācītāji sūdzas visu Kurzemes hercogistes pastāvēšanas laiku.”

Ervīns Oberlenders. “Ai, vācieti, velna bērns, kam tu nāci mūs’ zemē?” *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls*. 1998. Nr.4. 23.-24.lpp.

1. Kā vēsturnieki raksturo latviešu zemnieku pagānisma saglabāšanās cēloņus 16.-18.gs.? (10 punkti)

---

2. Kādas atšķirības var konstatēt šo vēsturnieku argumentos? (10 punkti)

9.uzdevums

Uzrakstiet abiem norādītajiem notikumiem vismaz divus cēloņus un vismaz divas sekas! (8 punkti)

<i>Cēloņi</i>		<i>Sekas</i>
1)	Senatora Manaseina revīzija Vidzemes un Kurzemes guberņās (1882.-1883. g.)	1)
2)		2)
1)		1)
2)		2)
1)		1)
2)		2)

	Kalendāra nemieri Rīgā (1584.-1589. g.)	
1)		1)
2)		2)

10.uzdevums

Izlasiet tekstu fragmentus un atbildiet uz jautājumiem! (10 punkti)

Nr.1.

“Pagātnes kultūras mantojuma apgūšana ir būtiski nepieciešama, veidojot vispusīgu, augstāk attīstītu sociālistiskās sabiedrības kultūru. [...] Taču dažreiz nav viegli izšķirties, ko un kā vislabāk saglabāt un izmantot mūsdienā vajadzībām. Īpaši tas attiecas uz kulta arhitektūras un mākslas pieminekļiem. Mūsu republika ir bagāta ar izcilām arhitektūras un mākslas vērtībām, kas radītas agrākos gadsimtos. Tajās atspoguļojas aizgājušo paaudžu zināšanas un mākslinieciskā meistarība. [...] Arī daudziem baznīcu arhitektūras un mākslas pieminekļiem ir izcila mākslinieciska vērtība, citi savukārt var mūs interesēt kā ievērojamu vēsturisku notikumu liecinieki. Sabiedriskās dzīves attīstība mūsu dienās izvirzījusi jaunas prasības arī minēto kultūras pieminekļu saglabāšanai un lietderīgai izmantošanai.

Reliģija ir zaudējusi kādreizējo lielo nozīmi sabiedriskajā dzīvē. Ticīgo skaits kļūst arvien mazāks, daudzas draudzes mūsu republikā beigušas pastāvēt, daudzu citu iziršana ir tikai laika jautājums. Līdz ar to celtnes, kas agrāk kalpojušas kulta vajadzībām, tiek pamestas novārtā. Neizbēgami izvirzās jautājums, kā pēc iespējas racionālāk izmantot bijušās kulta celtnes un tajās atrodamās mākslas vērtības, kas varētu kalpot padomju sabiedrībai. [...]

Nopietnāk jādomā arī par atsevišķu novadu tradicionālās ainavas elementu saglabāšanu. Baznīcu arhitektūrai un tām piegulošajiem parkiem un koku grupām ir svarīga loma ainavas veidošanā.

Pieņemot par pieminekļu vērtēšanas svarīgāko kritēriju to idejisko un māksliniecisko vērtību, mums dziļi pārdomāti, kritiski jāizsver katra kultūras mantojuma daļa, arī agrākā kulta arhitektūra un māksla, tās vērtības, kas saglabājamās un atdodamas tautai – komunisma cēlājam.”

A. Ambults. Kulta arhitektūras un mākslas pieminekļu saglabāšana mūsdienās. *Dabas un vēstures kalendārs 1974.gadam.* Rīga, 1973. 209.-211.lpp.

Nr.2.

---

3. Kādēļ padomju vara atklāti neafišēja negatīvo attieksmi pret dievnamiem? (3 punkti)

11.uzdevums

Pēc Reformācijas luterāņu baznīcās liela nozīme tikusi ierādīta kancelei. (5 punkti)

1. Kādam nolūkam tā kalpoja? (1 punkts)

---

2. Kurā vietā jāatrodas kancelei baznīcā? (3 punkti)

---

3. Kāpēc parasti kancelē atrodas laikrādis (smilšu pulkstenis, vēlāk pulkstenis)? (1 punkts)

12.uzdevums

Iespējami precīzi, vienā teikumā raksturojiet padomju okupācijas režīma ideoloģijas ietekmi sekojošās Latvijas dzīves sfērās, kas saistītas ar reliģiju! (12 punkti)

1. Kā izpaudās padomju okupācijas varas īstenotās pārmaiņas cilvēka dzimšanas, laulību un nāves fakta reģistrēšanā? (1 punkts)

---

2. Kāda bija režīma attieksme pret iedzīvotājiem, kas regulāri apmeklēja dievnamus? (1 punkts)

---

3. Vai okupācijas režīms centās kontrolēt reliģisko dzīvi Latvijā un kādā veidā? (2 punkti)

---

4. Vai un kādā veidā padomju okupācijas režīms iespaidoja klerikāļus (mācītājus, priesterus utt.)? (2 punkti)

---

5. Vai padomju okupācijas varu interesēja baznīcas sprediķu saturs un kādēļ? (2 punkti)

---

6. Nosauciet Jums zināmās padomju okupācijas laikā oficiāli atzītās reliģiskās konfesijas! (2 punkti)

---

7. Nosauciet Jums zināmās padomju okupācijas laikā oficiāli neatzītās reliģiskās draudzes (organizācijas), kuru darbība notiek Latvijā mūsdienās! (2 punkti)

13.uzdevums

Uzrakstiet argumentētu pārspriedumu “Reliģijas, politikas un kultūras mijiedarbības Latvijā 16.-20. gadsimtā”! (24 punkti)

Pamatojiet savu viedokli, strukturējiet saturu, izmantojiet atbilstošus vēstures faktus, terminus un jēdzienus!

